

Pedagogical college in the process of studying Culturological Disciplines: Dis. ...
Cand.Ped.Sciences: 13.00.04 / O.P. Slobodian. -Lugansk, 2004 -279.

6. Krymsky S.B. Requests for philosophical meanings / S.B. Krymsky. -Kyiv: Publishing house PARAPAN, 2003. -240p.

**ТВОРЧЕСКОЕ САМОРАЗВИТИЕ ЛИЧНОСТИ
СТУДЕНТА АГРАРНОГО КОЛЛЕДЖА
Леоненко Н.В., Слободян О.П.**

Аннотация. Статья посвящена исследованию проблемы творческого саморазвития личности студента аграрного колледжа. В статье подано определение понятия творческого саморазвития личности и поэлементный анализ его составных. Обосновывается целесообразность и необходимость творческого саморазвития студента аграрного колледжа на основе рефлексивного мышления в современном социокультурном пространстве. Подчеркивается важность самостроительства личности студента аграрного колледжа в профессиональном становлении.

Ключевые слова: творческое саморазвитие личности, самопознание, самоопределение, самоконтроль, самообразование, духовное развитие, самостроительство, рефлексивное мышление

**CREATIVE SELF-DEVELOPMENT OF THE PERSONALITY OF THE STUDENT OF
AGRARIAN COLLEGE
N.V. Leonenko, O.P.Slobodyan**

Abstract. The article is devoted to the research of the problem of creative self-development of the personality of the student of agrarian college. The article defines the concept of creative self-development of the personality and elemental analysis of its components. The expediency and necessity of creative self-development of the student of agrarian college on the basis of reflexive thinking in modern socio-cultural space is substantiated. The importance of self-development of the personality of the student of agrarian college in the professional development is emphasized.

Keywords: creative self-development of the personality, self-knowledge, self-determination, self-control, self-education, spiritual development, self-construction, reflexive thinking.

УДК 378.013

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Ю.І.МАЛИК, старший викладач кафедри іноземної мови
та міжнародної комунікації

Національний університет харчових технологій

E-mail: mui_27@ukr.net

Анотація. Одна з головних ознак розвитку сучасного українського суспільства – формування нової генерації освічених людей – вимагає реалізації нової парадигми системи освіти. Перехід від традиційної освітньої моделі до інноваційної висуває нові вимоги до підготовки майбутніх фахівців різних галузей.

Специфіка діяльності фахівців публічного управління та адміністрування полягає в тому, що вирішення професійних завдань здійснюється через комунікативні процеси. Ефективність здійснення цих процесів, і, відповідно, ефективність управлінської діяльності в цілому залежать від рівня комунікативної культури управлінців.

У статті запропоновано модель формування комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки. Комунікативна культура займає провідне місце у загальнокультурному та професійному становленні особистості, тому формування високого рівня такої культури можна вважа-

ти однією з передумов ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування.

Ключові слова: модель, комунікативна культура, фахівці публічного управління та адміністрування, професійна підготовка.

Актуальність. Сьогодні система освіти більшості країн світу перебуває у процесі переходу від адаптаційної освітньої моделі до інноваційної. Українське суспільство також потребує нагальних реформ у системі освіти, оскільки рівень та якість освіти є показником суспільного розвитку. Відповідно освітні процеси в Україні повинні бути спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців різного профілю, які сприятимуть розвиткові української держави в цілому.

У цьому контексті слід зазначити, що сучасна система освіти у вищих навчальних закладах потребує підвищення якості підготовки майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування. Від рівня професійної підготовки майбутніх управлінців (особистісні якості, знання, уміння та навички) залежить ефективність управлінського процесу у будь-якій галузі.

Питання ефективних комунікацій в умовах суспільних змін все більше набуває пріоритетного характеру. Комунікативна складова професійної діяльності управлінців стає все більш популярним об'єктом досліджень у різних галузях. Оскільки комунікативна культура фахівця у галузі публічного управління є інтегральною професійно-особистісною характеристикою, необхідною для ефективного здійснення управлінської діяльності, сьогодні значну увагу вітчизняні дослідники приділяють теоретичним та методичним аспектам професійної і, зокрема, комунікативної підготовки зазначених фахівців.

Формування комунікативної культури майбутніх фахівців відбувається шляхом здійснення навчально-виховного процесу. Професійна підготовка повинна передбачати засвоєння необхідного досвіду спілкування, набуття певних знань, умінь та навичок організації та здійснення комунікативної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Виробленню моделі формування та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки певним чином сприяли наукові праці багатьох вітчизняних дослідників. Поняття «модель» досліджували такі науковці: Л.Даниленко, В.Давидов, І.Зязюн, А.Маркова, Г.Суходольський та ін. Метод моделювання досліджувався у працях О.Березюк, А.Гулімовського, Л.Зазуліної, В.Краєвського, М.Красовицького, В.Пікельної, П.Сікорського, І.Фролова), зокрема педагогічним аспектам методу моделювання присвячені дослідження В.Афанасьєва, В.Венікова, Б.Глинського, І.Новік та ін.

Проблема моделювання в педагогічних дослідженнях, зокрема в дослідженні процесу формування та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки, є актуальною як для теорії, так і для педагогічної практики.

Мета дослідження полягає у побудові моделі формування та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Матеріали та методи дослідження. Поставлена мета зумовила вибір таких загальнонаукових методів, як теоретико-методологічного, порівняльного, інтерпретації наукових праць, а також метод узагальнення проаналізованих теоретичних джерел і педагогічного досвіду.

Результати дослідження та їх обговорення. Як один з методів наукових досліджень, що досить широко застосовується у педагогічній практиці, метод моделювання є інтегративним явищем. Зазначений метод застосовується з метою підвищення рівня управління навчально-виховним процесом. Моделювання дає змогу виокремити суттєві якості досліджуваного явища, виявити внутрішні зв'язки.

Існує немало визначень загальнонаукових понять «моделі» та «моделювання». В основі процесу моделювання лежить термін «модель» латинського походження ("modulus"), що означає зразок, норма, мірило. Науковці по-різному підходять до визначення терміна «моделі». Наприклад, педагогічний словник подає визначення «моделі» як схеми, зображення чи опис явища[7,с.212]. Г.Шандригось зазначає, що «модель» відтворює, імітує і відображає

принципи внутрішньої організації та функціонування явища [8]. У свою чергу С. Гончаренко розглядає «модель» як штучно створену систему елементів, які з певною точністю відображають певні властивості, сторони, зв'язки [2,с.]. Про те, що модель відображає найважливіші риси і властивості досліджуваного явища говорить у своїй праці А.Дахін [3,с.44]. На думку В.Міхєєва, педагогічне моделювання має такі аспекти застосування: гносеологічний (модель як проміжний об'єкт у процесі пізнання); загальнометодологічний (оцінка зв'язків та відносин між елементами та їх характеристиками); психологічний (психолого-педагогічні особливості) [6, с.8].

Досліджуючи проблему моделювання педагогічних процесів С.Мельник зазначив, що процес моделювання передбачає:

- постановку мети розв'язання педагогічної проблеми;
- визначення основних елементів моделі;
- виявлення зв'язків між елементами моделі; вибір способів зображення моделі та її побудову[5, с.26].

Аналіз наукової літератури засвідчив, що існує досить багато різних класифікацій моделей:

- за сферою застосування моделі можуть бути навчальні (застосовуються як засіб у навчальному процесі) та науково-дослідні (використовуються у процесі наукового пошуку у професійній педагогіці). Науково-дослідні моделі поділяються на констатувальні, власне дослідні, імітаційні. Констатувальні моделі відображають стан досліджуваного явища, встановлюють складові та взаємозв'язки між ними. Дослідні моделі дають змогу проводити педагогічні експерименти. Імітаційні моделі відображають вплив зовнішніх чинників на досліджуване явище;

- відповідно до побудови моделі можуть мати табличну (кількісні та якісні характеристики у таблицях), мережеву (складні міжкомпонентні зв'язки) чи ієрархічну (елементи розташовані на різних рівнях) структуру;

- ступінь деталізації може вказувати на деталізовану, докладну чи на укрупнену модель;

- за відповідністю до часового виміру моделі бувають статичні та динамічні.

З метою ефективного формування та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування нами було розроблено модель формування та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування. Метою моделі є цілеспрямоване формування комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки. Оскільки сформована комунікативна культура зумовлює самореалізацію та професійний розвиток майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування, кінцевим результатом функціонування запропонованої моделі, що характеризує цілеспрямованість, є високий рівень сформованості комунікативної культури зазначених фахівців.

Модель ґрунтується на таких концептуальних засадах євроінтеграційних тенденцій, освітньо-кваліфікаційних вимог до професійної діяльності фахівців публічного управління та адміністрування, гуманізації навчання та культурологічного підходу.

В основі моделі покладені такі дидактичні принципи: системності, свідомості і активності, науковості, доступності, забезпечення, наочності) та специфічні принципи (проблемності, діалогічності, орієнтації на майбутню професійну діяльність, освітньої рефлексії).

Педагогічними умовами, які сприяють якісному та ефективному формуванню та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки, визначено: реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до формування та розвитку комунікативної культури високого рівня; забезпечення професійно-орієнтованої мотивації студентів до опанування вміннями та навичками ділової комунікації; застосування у навчальному процесі активних методів навчання, в основі яких лежить взаємодія учасників навчального процесу; професійну майстерність, загальну ерудованість та високий рівень педагогічної, психологічної та комунікативної культури викладачів, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців.

Методика формування та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки має три етапи: пізнава-

льний (ознайомлювальний), репродуктивний, продуктивний. Кожному етапу властиві свої завдання, методи, форми, засоби навчання.

Цілісність моделі забезпечується сукупністю її підсистем та єдністю структурних і функціональних компонентів. Центральною ланкою моделі є мета проєктованої моделі – сформувати високий рівень комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі професійної підготовки.

Комунікативна складова професійної діяльності фахівців галузі управління стає провідною в утвердженні нових стандартів. Комунікативні знання та вміння визнаються обов'язковими для досягнення високого рівня професіоналізму зазначених фахівців.

Висновки і перспективи. Комунікативна культура майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування не може формуватися та розвиватися спонтанно чи внаслідок епізодичних дій освітньо-виховного характеру. Високий рівень комунікативної культури повинен бути результатом системних явищ. Одним з найвагоміших чинників формування високого рівня комунікативної культури майбутніх фахівців є їх професійна підготовка.

Отже, досліджуючи сутність моделі формування комунікативної культури майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування, можна зробити висновок, що зазначена модель має розгалужену структуру взаємопов'язаних між собою елементів і представляє собою об'єктивну і повну інформацію про зміст і характер навчально-професійної діяльності фахівців публічного управління та адміністрування. Створена модель може бути розвинута теоретично та експериментально в майбутньому, а також може бути адаптована та реалізована вищими навчальними закладами освіти, що здійснюють професійну підготовку фахівців публічного управління та адміністрування.

Список використаних джерел

1. Борисюк А. С. До проблеми професійної підготовки фахівця / А. С. Борисюк // Актуальні проблеми психології. Т. X. – Ч. 5. – К.: Главник, 2008. – С. 50 – 56.
2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ-Вінниця, 2008. – 278с
3. Дахин А.Н. Педагогическое моделирование: сущность, эффективность и неопределенность / А.Н. Дахин // Теория и практика образовательной технологии. – М.: НИИ школьных технологий, 2004. – С. 65–93.
4. Лодатко Є. О. Моделювання освітніх систем в контексті ціннісної орієнтації соціокультурного простору [текст] / Є. О. Лодатко // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Вип. 112. – Черкаси, 2007. – С. 32-40.
5. Мельник С.В. Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу – Школи сприяння здоров'ю / С.В. Мельник // Рідна школа. – 2006. – № 4. – С. 25–29.
6. Михеев В. И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике [текст]: – 3-е изд., стереотип. / В. И. Михеев. – М.: КомКнига, 2006. – 200 с.
7. Словарь-справочник по педагогике [авт.-сост. Мижериков В.А.; под общ. ред. Пидкасистого П.И.]. – М.: ТЦ “Сфера”, 2004. – 448 с.
8. Шандригось Г. А. Можливості моделювання у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури / Г. А. Шандригось. Електронний ресурс. – режим доступу : [www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/2012_98.../ Shand.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/2012_98.../Shand.pdf)

References.

1. Borysiuk A. S. (2008) Do problemy profesiinoi pidhotovky fakhivtsia [To the problem of professional training of a specialist]. Actual problems of psychology, Ch. 5. – Kyiv, Ukraine: Hlavnyk, 50 – 56.
2. Dahin, A.N. (2004). Pedagogicheskoe modelirovanie: suschnost, effektivnost i neopredelennost [Pedagogical modeling: the nature, effectiveness and uncertainty]. Teoriya i praktika obrazovatelnoy tehnologii [Theory and practice of educational technology]. Moscow, Scientific and Research Institute of School Technologies, 65-93.
2. Honcharenko S. U. (2008). Pedagogichni doslidzhennia : Metodolohichni porady molodym naukovtsiam [Pedagogical Research: Methodological Advice for Young Scientists]. Kyiv-Vinnytsia, 278.

3. Dakhyn A.N. (2004). Pedagogicheskoe modelyrovanye: sushchnost, efektyvnost y neopredelennost [Pedagogical modeling: essence, efficiency and unpredictability]. Theory and practice of educational technology. Moscow: Research Institute of School Technologies, 65–93.
4. Lodatko Ye. O. (2007). Modeliuvannia osvitnikh system v konteksti tsinnisnoi oriientsatsii sotsiokulturnoho prostoru [Modeling of educational systems in the context of value orientation of the socio-cultural space]. Bulletin of the Cherkasy University. Series: Pedagogical Sciences, 112. – Cherkasy, 32-40.
5. Melnyk S.V. (2006). Modeliuvannia diialnosti innovatsiinoho navchalnoho zakladu [Modeling the activities of an innovative educational institution - Schools for the promotion of health]. Native school, No. 4, 25-29.
6. Mykheev V. Y. (2006). Modelyrovanye y metody teoryy yzmerenyi v pedahohyke [Modeling and methods of measurement theory in pedagogy]. Moscow: KomKniga, 200.
7. Mizherikov V.A.; pod obw. red. Pidkasytogo P.I. (2004) Slovar'-spravochnik po pedagogike [Glossary-reference book on pedagogy]. Moscow, Russia: "Sfera", 448.
8. Shandryhos H. A. The Simulation Opportunities in the Professional Training of the Future Physical Education Teacher Available at [http:// www.nbu.gov.ua/portal/ Soc_Gum / Vchdpu / 2012_98 ... / Shand.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/2012_98.../Shand.pdf)Mozhlyvosti

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПУБЛИЧНОГО УПРАВЛЕНИЯ И АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Ю.И.Малык

***Аннотация.** Один из главных признаков развития современного украинского общества - формирование нового поколения образованных людей - требует реализации новой парадигмы системы образования. Переход от традиционной образовательной модели к инновационной выдвигает новые требования к подготовке будущих специалистов различных отраслей.*

Специфика деятельности специалистов публичного управления и администрирования заключается в том, что решение профессиональных задач осуществляется через коммуникативные процессы. Эффективность осуществления этих процессов, и, соответственно, эффективность управленческой деятельности в целом, зависят от уровня коммуникативной культуры управленцев.

В статье предложена модель формирования коммуникативной культуры будущих специалистов публичного управления и администрирования в процессе профессиональной подготовки. Коммуникативная культура занимает ведущее место в общекультурном и профессиональном становлении личности, поэтому формирование высокого уровня такой культуры можно считать одной из предпосылок эффективной профессиональной подготовки будущих специалистов публичного управления и администрирования.

***Ключевые слова:** модель, коммуникативная культура, специалисты публичного управления и администрирования, профессиональная подготовка.*

MODEL OF COMMUNICATIVE CULTURE DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

Y.I. Malyk

***Abstract.** One of the main features of modern Ukrainian society development - the formation of a new generation of educated people - requires the implementation of a new paradigm of the education system. The transition from the traditional educational model to innovation puts forward new requirements for the training of future specialists from different fields. Educational processes in Ukraine should be aimed at training highly skilled specialists in various fields that will contribute to the development of the Ukrainian state as a whole.*

The specifics of the activities of specialists in public administration are that the professional tasks are carried out through communicative processes. The effectiveness of these processes, and, accordingly, the effectiveness of management activity in general, depends on the level of communicative culture of managers.

The article proposes a model for forming the communicative culture of future specialists in

public administration in the process of professional training. The communicative culture takes the leading place in the general cultural and professional development of the individual, therefore the formation of a high level of such a culture can be considered as one of the prerequisites for effective professional training of future specialists in public administration and administration.

Research the essence of the model of forming the communicative culture of future specialists in public administration, shows us that the model has a branched structure of interrelated elements and represents objective and complete information of the content and nature of the educational and professional activities in public administration.

Key words: *communicative culture, professional training, specialists in public administration.*

УДК 373.1.5].016:821.161.2Франко

ІВАН ФРАНКО В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ

В.І. МИКИТЮК, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури імені М. Возняка
Львівський національний університет ім. І. Франка
E-mail: ilkovycz@gmail.com

Анотація. *Стаття присвячена історії українського підручникотворення, зокрема проаналізовано і систематизовано погляди І.Франка на методологію створення шкільного та університетського підручника з літератури. Досліджено та обґрунтовано Франків педагогічний концепт текстоцентризму як основи літературної освіти, його критерії наукової об'єктивності та індивідуального стилю навчальних книг.*

Ключові слова: *Іван Франко, історія української педагогіки, підручник літератури, текстоцентризм, учитель, рецепція тексту.*

Актуальність (Introduction). Погляди на методологію створення шкільного та університетського підручника з літератури, педагогічно-психологічні вимоги Івана Франка первісно й основного наголошування на художньому тексті як основі літературної освіти, його критерії наукової об'єктивності та індивідуального стилю навчальних книг безумовно актуальні і все ще нереалізовані в українському освітньому просторі. В останні десятиліття в Україні спостерігаємо появу дуже багатьох різнопланових посібників і підручників з української літератури для середніх і вищих навчальних закладів, однак багато з них є низької якості, компілятивними і науково маловартісними. Водночас зміцнюється в українській педагогічній спільноті прагнення до універсалізації, вироблення «єдино-правильної», спільної для всіх і вся книжки для навчання. Такі тенденції характерні для більшості постколоніальних суспільств, які долають своєрідний хаос переходу від тоталітарної до демократичної освіти, що передбачає зміну інформаційного репродуктивного навчання на особистісне і творче.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Основними напрацюваннями про роль І. Франка в історії формування та удосконалення навчальних книг з української літератури є аналізовані у цій статті дослідження О. Бандури [1; 2], Є. Пасічника [7], Б. Степанишина [8], Г. Токмань [9], В. Оліфіренка [6], а також відомі і повернені у науковий обіг купюровані праці І. Франка [10; 11; 12].

Мета (Purpose). Актуалізувати позачасові погляди класика-педагога про те, що «підручник для читання» є анахронізмом, якого треба позбавлятися, адже така форма навчання у середній і вищій школі продукує одновимірних інертних людей, позбавляє бажання читати тексти, естетичної насолоди та емоційного переживання.

Методи (Methods). Дослідження передбачає опис, аналіз і розуміння едукативної практики Франка та, відповідно, відтворення його педагогічної концептосфери. Теоретичні методи дослідження представлені проблемно-пошуковим, методом критичного аналізу, елементами персоналістичної та антиавторитарної педагогіки.

Результати (Results). Сучасний польський методист у кінці двадцятого століття писав: «Учителі діють тут навпомацки у тісному просторі визначеному шкільною традицією і влас-